

TÁRCZA.

ÉVNEGYEDES JELENTÉS A MAGY. NEMZ. MÚZEUM ORSZÁGOS SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁRÁNAK ÁLLAPOTÁRÓL AZ 1907. ÉV II. NEGYEDÉBEN.

I.

A *nyomtatványi osztály* anyaga a lefolyt évnegyedben köteles példányokban 3349 db, ajándék útján 80 db, vétel útján 732 db, összesen 4161 db nyomtatvánnyal gyarapodott. Ezenfelül köteles példány czimén beérkezett: alapszabály 307 db, falragasz 2100 db, gyászjelentés 1572 db, hivatalos irat 290 db, műsor 450 db, perirat 9 db, püspöki körlevél 89 db, színlap 2030 db, zárszámadás 1558 db, vegyes 358 db, összesen 13.373 darab aprónyomtatvány.

Vételre fordítottatott 7101-52 korona, 710 márka és 22 lira.

Ajándékaikkal a következők gyarapították a nyomtatványi osztály anyagát: Áldásy Antal, A múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége, Balaton-bizottság elnöke (6 db), Balogh Jenő, Bosecki-Bergfeld Nicolas, Budapest székesfőváros tanácsa, Budapesti kir. orvosegyesület, The John Crerar library Chicago, De Vreese Willem (2 db), Fehér Ipoly Pannonhalma, Gozsdu-alap igazgatósága (6 db), Gulyás Pál (2 db), Gurányi László Újpest, Jalava Antal Helsingfors, Kais. Akademie der Wissenschaften Krakau, Kalazantinum szerkesztősége Kolozsvár, Kállay András, Képviselőházi iroda (12 db), Kongl. univerzitets-biblioteket Uppsala, Kováts Miklós Berhida, Krenner József, Kuzsinszky Balint, Magócsy-Dietz Sándor, Magy. kir. állami számvevőszék elnöke, Nógrádmegye alispánja Balassagyarmat, Novák Sándor Paks, Petrov A. St. Petersburg (5 db), Pór Antal Esztergom, Pecol. i Rusajancovskij Muzej Moskva, Skolski list szerkesztősége Karlócza, Smithsonian Insti-

tutian Washington (7 db), Szalay Imre (3 db), Szántó Károly Pozsony, Szinnyei József, Thallóczy Lajos Wien, Toldy László, Tolnamegye múzeuma Szekszárd, Újvárossy Fedor, Vértesy Jenő, Veszprémi egyházmegyei hatóság, Wichmann György Hamufalu, Zombory Béla.

Nevezetesebb szerzemények: 1. Neujahrsblatt der pressburger ev. Gemeinde 1682. 15 korona. 2. Julius Caesar de Padua. Practica arithmetica Kolozsvár, 1671. ajándék.

A könyvtár helyiségeiben a lefolyt negyedévben 8025 egyén 18.134 kötet nyomtatványt használt; kölcsönzés útján pedig 651 egyén 913 kötetet.

A lefolyt évnegyedben 2319 munka osztályoztatott, a melyekről összesen 3375 czédula készült. Kötés alá készítettett 744 munka 947 kötetben.

A köteles példányok átvételére berendezett helyiségbe ezen idő alatt 668 csomag érkezett; ugyaninnen 342 levél expediatatott, a miből 245 reklamálás volt. Az 1897: XLI. t.-cikk intézkedései ellen vétő nyomdatulajdonosokkal szemben peres eljárás megindítása 6 esetben kéretett.

II.

A *kézirattár* ajándék útján 2 középkori kódexszel, 6 kötet újkori kézirattal, 22 db irodalmi levéllel és 1 db irodalmi analektával, vétel útján pedig 30 kötet újkori kézirattal, 2 db irodalmi levéllel és 1 db irodalmi analektával gyarapodott.

Ajándékozók voltak: Kőszeg városa, mely a kőszegi német verstöredék XV. századi hártya-kódexét, Bártfai Szabó László, ki Sajnovics egy levelének másolatát és egy XVIII. századi latin kéziratot, Glück Frigyes, ki Holteinek Bach miniszterhez írott levelét, Hodinka Antal, ki egy XVII. századi szláv szerkönyvet, Kenesei (Klein) Ilona, ki 600 magyar népdal szövegének és dallamának gyűjteményét, Major J. Gyula és dr. Toldy László, a kik zenei kéziratokat, Melich János, ki irodalmi leveleket, Roth Lajos, ki Zichy Mihály 16 db levelét, dr. Thallóczy Lajos, ki Kazinczy Ferencznek egy 1830 márczius 27-én keltezett levelét s Torma Aladár, ki egy XIV. századi amharnyelvű hártya-kódexet juttatott a kézirattár birtokába.

Vételre összesen 717.6 korona és 4.5 márka fordított. A szerzett anyagból kiemelendő Toldy István eredeti színműveinek és fordításainak kéziratai, Kenesei (Klein) Ilona fenti gyűjteményének kiegészítéseül szolgáló 600 magyar népdal szövegének és dallamának gyűjteménye, Gaul Ferencz »Typen der ungarischen Nationalarmee im Freiheitskriege 1848—49.« és egy XVIII. századi protestáns énekeskönyv töredéke.

A negyedévi szerzemény feldolgozásán kívül folytattatott a Pulszky-féle levél-gyűjtemény rendezése és a Musica-szak anyagának kiválogatása.

Az évnegyed folyamán 7 esetben kikölcsondított 15 kézirat, 48 kutató pedig 294 kéziratot és 1 irodalmi levelet használt.

III.

A *hírlaptár* gyarapodása: a) köteles példány 309 évfolyam, 25.956 szám (és pedig csomagban, nyomdai kimutatással 309 évfolyam 16.412 szám; számonként érkezett 9544 szám); b) vásárlás útján 10 évfolyam 1110 szám.

A könyvtárban 938 olvasó 1739 kötetet, házon kívül 24 olvasó 56 kötetet, összesen tehát 962 olvasó 1795 kötetet használt.

Czéduláztatott 239 évfolyam, közte 6 új lap. Átnézetett 319 évfolyam 17.016 száma.

A nyomdai kimutatással érkezett példányok a növedék-naplóba, illetőleg a nyilvántartó czédulákra vezettettek. A számonként érkezett hírlapok is hetenként összegeztettek s betűrendben elhelyeztettek. A csomagküldeményekben hiányzó hírlapszámok azonnal reklamáltattak és följegyeztettek.

IV.

A *levéltár* az elmúlt negyedévben vétel útján 92, ajándék útján 402, letét útján 12, más osztályból való áttétel útján 1 dbbal, összesen 507 darabbal gyarapodott.

Vételre fordított 793.40 korona és 60 márka.

A családi levéltárak száma a lefolyt évnegyedben a Kapuváry család levéltárával gyarapodott, melyet dr. Novák Sándor osztálytanácsos téteményezett le. Ezzel a családi levéltárak száma 83-ra emelkedett.

Ajándékaikkal Szalay Imre múzeumi igazgató, Szent-Ivány Zoltán cs. és kir. kamarás, id. Szinnyi József kir. tanácsos és Szabóné Szentpály Janka gyarapították a levéltár anyagát. Azonkívül Pregardt-Paur Lajos cs. és kir. hadnagy és fia Lajos, továbbá György József kir. mérnök örök letétemény útján gyarapították a levéltárat.

A törzsgyűjtemény gyarapodásából a középkori iratokra esik 12 db, az újkori iratokra 78 db, az 1848/49-es iratok csoportjára 32 db, a czimereslevelek csoportjára 8, a gyászjelentésekre 385 és a czéhiratokra 1 db.

A nemesi iratok csoportja a következő darabokkal gyarapodott: 1. 1605. április 26. Kassa. Bocskay István czimereslevele Miskolczy Boros Antal részére. 2. 1605. . . . . 6. Kassa. Bocskay István czimereslevele Losonczy Literatus János részére. 3. 1607. június 28. Kolozsvár. Rákóczi Zsigmond czimereslevele a Rác,

Kéri, Ivánházi és Becsei családok részére. 4. 1620. június 2. Bécs. II. Ferdinánd címereslevele Kovachich György részére. 5. 1665. márczius 12. Bécs. I. Lipót címereslevele Pregardt-Baur János részére (az armalis magyar és német fordításával). 6. 1906. június 7. Bécs. I. Ferencz József címereslevele az Aknaszlatinai György család részére.

A szerzemények közül kiemelendő Szabóné Szentpály Janka úrnő ajándéka, ki Irányi Dánielnek egy naplószerű feljegyzését és Irányi Dánielnek különböző álnevek alatt az ajándékozó úrnőhöz írt leveleit az 1849—1862. évekből ajándékozta a levéltári osztálynak.

A lefolyt évnegyedben 62 kutató 16.413 db iratot használt, kikölcsönöztetett 5 térítvényre 71 db.

A rendes gyarapodás feldolgozásán kívül befejeztetett a báró Perényi család levéltárának rendezése, mely 12 db XIII., 101 db XIV., 351 db XV. és 114 db XVI. századi mohácsi vész előtti eredeti oklevelet, 126 db középkori oklevél másolatát, 833 db XVI. századi mohácsi vész utáni iratot, 2903 db XVII., 6825 db XVIII., 16.593 db XIX. századi iratot, 133 db genealógiai táblát, 365 db elenchust és iratjegyzéket, 31 db rajzot és térképet és 48 db kéziratot, összesen tehát 28.435 db iratot foglal magában. Megkezdetett továbbá a gróf Barkóczy család levéltárának rendezése, mely az 1776. évig haladt előre.

A BUDAPESTI MAGYAR KIRÁLYI TUDOMÁNY- EGYETEM KÖNYVTÁRA AZ 1905. ÉVBEN.

A budapesti m. kir. tudományegyetem könyvtárának 1905. évi működéséről és állapotáról szóló jelentését *Fereneci* Zoltán igazgató a következőkben terjesztette a magas vallás- és közoktatásügyi miniszterium elé:

I. A torinói könyvtárban 1904-ben történt tüzeset időszerűvé tette a könyvtárak tűzbiztonsági állapotának tanulmányozását.

A nagyméltósági vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium 37.123/1905. szám alatti leiratában a torinói könyvtáregésről szóló Gyalui Farkas-féle emlékirat alapján elrendelvé az egyetemi könyvtár tűzbiztonsági vizsgálatát, e vizsgálat 1905. december 7-én az egyetemi állandó könyvtár-bizottság, a miniszteriumtól küldött szakértő és a gazdasági hivatal műszaki felügyelője részéről megtartott, ennek eredménye az 1906. február 8-iki könyvtár-bizottsági ülésen egész részletesen tárgyalatott, mely ülésen a könyvtár-bizottság a hiányok pótlása és a szükséges átalakításokról Nagyméltóságnak részletes jelentést tett.